

Te Deum

Antonín Dvořák (1841–1904)

Antonín Dvořák is een belangrijke vertegenwoordiger van de Tsjechische muziek. Hij begon zijn carrière in 1862 als altviolist en organist in Praag. Nadat hij les had gegeven aan het Praags conservatorium, vertrok hij in 1892 naar New York. Daar werd hij directeur van het National Conservatory. Onder zijn leiding werden verschillende concerten uitgevoerd, waaronder zijn 9e symfonie, die de bijnaam *Uit de nieuwe wereld* (Amerika) kreeg. In 1895 keerde Dvořák terug naar Praag en werd directeur van het Praags conservatorium. Hoewel velen hem kennen als de componist van de Slavische Dansen, schreef hij ook kamermuziek en stukken voor solo-instrumenten, zoals een cello- en een vioolconcert. Tot zijn belangrijkste koorwerken behoren het *Stabat Mater*, het *Requiem*, het oratorium *Sancta Ludmilla* en het feestelijke *Te Deum*.

Dvořák componeerde zijn *Te Deum* (opus 103) in 1892 in opdracht van Jeannette Thurber, de oprichtster van het National Conservatory. Het stuk was bedoeld ter viering van de ontdekking van Amerika door Columbus in 1492. Na vergeefse verzoeken om een tekst koos Dvořák uiteindelijk zelf een religieuze tekst. Hij wilde benadrukken dat niemand groter is dan God en dat alleen Hem dank en eer toekomen. Het werk, geschreven voor sopraan solo en bas solo, koor en orkest, bestaat uit vier delen en is dan ook een loflied op God. Het eerste deel, *Te Deum*, begint indrukwekkend met paukenslagen en een vol orkest. Het koor wordt afgewisseld met een lyrische sopraansolo, aangevuld met het Sanctus Dominus Deus Sabaoth, gezongen door de mannenstemmen.

In het tweede deel, *Tu Rex gloriae*, zijn de rollen omgedraaid: de bassolist bezingt de grote daden van Christus, terwijl het vrouwenkoor en daarna de mannenstemmen Gods hulp afsmecken.

Het derde deel, *Aeterna fac*, is een luchtig scherzo waarin de Boheemse afkomst van Dvořák herkenbaar is. De verschillende koorstemmen, eerst afzonderlijk en daarna meerstemmig, bidden om Gods dienaren op te nemen in het gezelschap van Zijn heiligen in de eeuwige heerlijkheid. Met een lofprijzing, weer voor afzonderlijke stemmen geschreven, wordt dit deel afgesloten.

Het vierde deel, *Dignare, Domine*, begint met een prachtige sopraansolo, onderbroken door het *Miserere nostri, Domine* van het koor en gevolgd door een duet voor beide solisten. Het werk eindigt in een grandioze apotheose voor solisten, koor en orkest en verwijst naar de jubelende beginklanken.

Te Deum, opus 103

1. Te Deum

Sopraan solo en koor

Te Deum laudamus,
te Dominum confitemur.
Te aeternum Patrem
omnis terra veneratur.
Tibi omnes angeli,
tibi coeli et universae potestates,
tibi cherubim et seraphim,
incessabili voce proclamant:

Wij loven U, God,
U, Heer, belijden wij.
U, eeuwige Vader,
eert het gehele aardrijk.
Tot U roepen alle engelen,
alle hemelse machten,
cherubijnen en serafijnen,
zonder ophouden:

sanctus, sanctus, sanctus,
Dominus Deus Sabaoth.
Pleni sunt coeli et terra
majestatis gloriae tuae.
Te gloriosus apostolorum chorus,
te prophetarum laudabilis numerus,
te martyrum candidatus laudat exercitus.
Te per orbem terrarum
sancta confitetur ecclesia:
Patrem immensae majestatis,
venerandum verum
et unicum Filium,
Sanctum quoque Paraclitum Spiritum.

2. Tu Rex gloriae

Bas solo en koor

Tu Rex gloriae, Christe!
Tu Patris sempiternus es Filius.
Tu, ad liberandum suscepturus hominem,
non horruisti Virginis uterum.

Tu, devicto mortis aculeo,
aperuisti credentibus
regna coelorum.
Te ergo quaesumus:
tuis famulis subveni,
quos pretioso
sanguine redemisti.
Tu ad dexteram Dei
sedes in gloria Patris.
Iudex crederis
esse venturus.

3. Aeterna fac

Koor

Aeterna fac cum sanctis tuis
in gloria numerari.
Salvum fac populum tuum, Domine,
et benedic haereditati tuae.
Et rege eos et extolle illos
usque in aeternum.
Per singulos dies benedicimus te,
et laudamus nomen tuum in saeculum
et in saeculum saeculi.

4. Dignare, Domine

Solisten en koor

Dignare Domine,

heilig, heilig, heilig is de Heer,
de Heer der heerscharen.
Vol zijn hemel en aarde
van Uw grote heerlijkheid.
Het roemvolle koor der apostelen looft U,
het lofwaardige getal der profeten looft U,
en de stoet witgeklede martelaren looft U.
De heilige kerk, verspreid over de hele wereld,
getuigt van U:
U bent de Vader, onmetelijk in majesteit,
de eniggeboren Zoon,
waarachtig en hoog verheven,
en de Heilige Geest, de vertrooster.

U, Christus, bent de Koning der glorie!
U bent de eeuwige Zoon van de Vader.
U, die om de mens verlossing te brengen,
geen vrees hebt gehad voor de schoot van
de Maagd.
U, die de prikkel van de dood hebt overwonnen
en voor de gelovigen hebt geopend
het rijk der hemelen.
U dan smeken wij:
kom Uw dienaren te hulp,
die U door Uw kostbaar
bloed hebt gered.
U bent gezeten aan Gods rechterhand
in de glorie van de Vader.
U zult als rechter komen,
dat geloven wij.

Laat ons geteld worden onder Uw heiligen
in de eeuwige heerlijkheid.
Red, Heer, Uw volk
en zegen Uw volgelingen.
Wijs hun de weg en verhef hen
tot in de eeuwigheid.
U prijzen wij, dag aan dag,
en verheerlijken Uw naam
voor altoos en voor immer.

Wees genadig, Heer,

die isto sine peccato nos custodire.
Miserere nostri, Domine.
Fiat misericordia tua, Domine,
super nos,
quem admodum speravimus in te.
In te, Domine, speravi,
non confundar in aeternum.
Benedicamus Patrem et Filium
cum Sancto Spiritu.
Laudemus et super-exaltemus
eum in saecula: alleluja!

spaar ons deze dag voor zonde.
Ontferm U over ons, Heer.
Heer, laat Uw barmhartigheid
neerdalen over ons,
zoals ons vertrouwen uitgaat naar U.
Op U, Heer, heb ik mijn hoop gevestigd,
beschaam ons niet in de eeuwigheid.
Laten wij de Vader en de Zoon prijzen
en ook de Heilige Geest.
Laten wij Hem loven
en voor altijd verheerlijken: halleluja!